

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A családi nevelésről.

Irta: *Giesswein Sándor dr.*

Igazán ott szerettem volna lenni a katolikus tanítók nagyszombati gyűlésén, amint ott szeretnék lenni mindenütt, ahol katolikus tanítók gyűlést tartanak. De mivel ez fizikailag is lehetetlen, engedjek meg, hogy amit szóval nem tehetek meg, azt írásban cselekedjem meg. A távolból, hová egyéb sok teendőim kötnek, üdvözölni akarom az egybegyűlt tanítókat, bátorítani és buzdítani a rájuk váró nagy feladatok teljesítésére. Mert én ma fontos dolognak tartom, ha katolikus tanítók apolják az egységes testületi szellemet és igen fontosnak tartom azt, hogy mindazok, kiknek hivatásbeli feladata, hogy a katolikus nevelésügyet egész lelkükkel felkarolják, egyszersmind igaz testvéri szeretettel magukéva tegyék a mi tanítóink sorsát és ezek közé tartozik mindenekelőtt a mi katolikus lelkészkedő papságunk.

Fontos dolognak jelzem a mi tanítóink szakkereseti gyűléseiket, mert én szívem egész mélysegéből meg vagyok győződve arról, hogy keresztény Magyarország további fennállása és nemzeti fejlődésünk szempontjából nincs fontosabb és nincs sürgősebb teendőnk, mint a nevelésügy fejlesztése és ezzel együtt a katolikus nevelésügynek előbbrevitele.

Mi egyebekben eléggé iparkodunk a külföld nyomában járni. Vasúti hálózatunk elég örvendően fejlődött, gyárak épülnek, a nagyipar tért hódít s az állam is eléggé szubvencionálja és hadügyünk pláne versenyezni iparkodik a nagy birodalmakéval, de amiben egy félszázad óta lényeges előhaladás nem történt, az a népoktatás.

Nem mondom, hogy ma nincs több iskola és tanerő, mint egy félszázad előtt, de azért ma is megdöbbentő meg az oktatást nélkülözők száma és a szorgalmi idő nálunk még mindig rövidebb, mint Európa egyéb kulturallamaiban s míg a szociális átalakulások a nevelésügynek társadalmi kapcsolatát követelik, addig nálunk a pedagógia a régi csapásokon kénytelen haladni. Ma már

nem világítunk faggyúgyertyával és nem lövődzünk kovapuskával, de azért úgy nevelünk még mindig, mint a faggyúgyertya idejében.

Vannak talán, akik azt mondják, minék is beszélünk mi most ezekről a dolgokról, hisz a tanítóknak elég a maguk bajairól beszélni. Van is ebben valami, de én azt hiszem, a nevelésügy annyira össze van forrva a tanító anyagi helyzetével és társadalmi pozíciójával, hogy aki a nevelésügy modern fejlesztése iránt érdeklődik, az okvetlenül a tanítóanyag anyagi és szellemi nívójának, emelésének a pártolója s azért maguk a tanítók is úgy mozdítják elő leghatásosabban saját dolgaikat, ha a népnevelés ügyét emelni és fölvirágoztatni iparkodnak. Mindenkinek be kell látni, hogy az a tanító, akit hagyományos szokás szerint községi, vagy akár hitközségi alkalmazottnak néznek, ki családjával együtt anyagi gondokkal küzd, az nem töltheti be azt a nagy feladatot, melyet egyházi és nemzeti életünk fejlesztése tőle követel.

Azért hat beszéljünk tanítóknak és tanítók előtt ezekről a feladatokról. Hadd hallja és tudja meg a magyar nemzet közönsége, mit kell a magyar tanítónak ma teljesítenie s hadd értse meg ebből, mit kell neki a tanító kedvéért megtennie.

A múlt évben részt vettem Brüsszelben egy nevelésügyi világkongresszuson, amelyen a művelt világ minden nemzete képviselve volt. Láttunk ott franciát, németet, olaszt, magyart, sőt törököt, kínait és japánt is. S ennek a kongresszusnak, mely négy napon át délelőtt s délután ülésezett, egy főtémaja volt, az úgynevezett családi nevelés, vagyis az iskolának és családnak együttes működése, hogy a gyermekekben főként a jellemet fejlesszék és képezzék ki.

Ez a kongresszus tehát két pedagógiai egyoldalúságnak a bevallása volt, az egyik a múlt század vélt felvilágosultságának az a tévedése, hogy a különféle ismereteknek — sokszor még rendszertelen — közlésével, hogy ne mondjam, a gyermek fejletlen agyába való mintegy erőszakos begyömöszölése által mindjárt egy tökéletesebb nemzedéket nevelünk fel, a másik pedig — s ez némileg összefüggésben van az előbbivel — az a

sajnálatos körülmény, hogy iskola és család idegen maradt egymáshoz, mintegy kapcsolat nélkül végezte mindegyik úgy, ahogy, a maga nevelői tisztét s hivatalát. S hozzátéveszem, ez az idegenkedés és eltávolodás tulajdonképen annak a hamis felfogásnak a következménye, mely a nevelésügyet kizárólag az állam vagy társadalom hatáskörébe utalja, amint azt a liberalizmus és a szocialdemokracia teszi. Az az állami vagy társadalmi omnipotencia, mely e téves felfogásból végkövetkeztetésenként származik, a gyermeket mintegy kiragadja a család köréből. Így volt ez például tényleg a spartai szocialis államban s így van ez a szocialdemokraták állambrandjában s bár nem a maga egész durva valóságában, mégis hasonló irányzattal van meg ott, hol a család valóságos szellemét a iskola abszolút nem respektálja, mint például Franciaországban.

A nevelés egyéni alkalmazkodását, és ez szükséges a jellemfejlesztő neveléshez, csakis a családi körrel való összeköttetésében érheti el az iskola.

Erre az összeköttetésre két okból van szükség. Először, hogy a tanító a gyermek lelki egyéniségét, az ő hajlamait és, ami szintén fontos, az ő környezetet megismerje. S másodsor azért, hogy a tanító a szülőknek kellő útmutatást adhasson a nevelés feladatának a teljesítésében. Mert valljuk csak be, hogy e tekintetben népünk, de még elég gyakran a művelt osztály is, a legnagyobb tájékozatlanságban és tudatlanságban lefedzik.

A gyermekekkel szemben vagy a legnagyobbfokú nemtörődomség dívik, átengedik őket az állattias ösztönök uralmának, vagy pedig durva ütlegetéssel akarják belőle a rosszat ki és a jót beleverni s ezáltal benne inkább a esőkönyösséget apolják, nem pedig az igazi akaratot fejlesztik.

Mit ér a papnak és tanítónak minden fáradsága, ha a házi nevelés vagy el van hanyagolva, vagy tudatlanságból a leghelytelenebb nevelési elvek szerint megy végbe? S ezen nem is csodálkozhatunk, mert a gyermeknevelésről kevés szó esik iskolában és iskolán kívül. Az iskolában, ezidőszent, nálunk nem is igen történhetik, mert az ifjak és leányok abban a korban, midőn arról szólni lehetne, a mi korlátolt iskoláztatásunk mellett, már regen túl vannak minden nevelői befolyáson.

A nevelés intenzivitása szempontjából én okvetlenül szükségesnek találom, hogy az iskolába járás idejét meghosszabbítsák és örömmel látom, hogy vezető pedagógusaink komolyan is foglalkoznak ezzel a kérdéssel. A mult hetekben tartott tanfelügyelői értekezlet alkalmával vetették föl e kérdést és meg kell vallanom, azt a megoldási módot, melyet ekkor szóvá tettek, t. i. hogy a 10 éves korig 10 havi s ezentúl a 14-ik évig 5 havi szorgalmi idő legyen előírva, a magyar viszonyokhoz nagyon megfelelőnek tartom. Természetes dolog, hogy ezáltal az ismétlődő iskola ideje is kitolódjon és ifjú meg leány hosz-

szabb ideig maradjon kapcsolatban az iskolával, illetve mondjuk inkább a nevelésüggyel, mert ezt a későbbi nevelést én nem képzelem olyan iskolászerűnek, hanem szabadabban mozgónak, amidőn a serdülő ifjúságot beavatottak vezethetik be az élet nagy iskolájába.

Ezzel és emellett azonban okvetlenül szükséges a szülőkkel való gyakori érintkezés a gyermeknevelés szempontjából. A mi tanítónőinkre is nagy feladat haramlanék a gyermekápolás körüli teendők dolgában. Mennyi előítéletet és babonát kellene e téren kiirtani, mennyi fonákosság ellen a küzdelmet folvenni. Hiszen némely vidéken a pálinka helyettesíti a bölesödalt. Azt vélik, ettől alszik a gyermek nyugodtan. Lehetetlen, hogy népnevelőink ezt a dolgot nyugodtan és közömbösen nézzék. Micsoda iskolai anyagot szolgáltatnak majd a pálinkával elaltatott gyermekek!

De szükséges volna a szülőknek a nevelés szent kötelességeiről és annak helyes módszeréről többször és többet beszélni; nemcsak a szószékről, ahonnan inkább általánosságban lehet és kell is e témáról beszélni, hanem katolikus körökben, társadalmi egyesületekben, akár a gazdakörben is, ahol nem kell épen mindig csak a trágyázásról és baromfitenyésztésről értekezni, de ami a fő, szülői értekezleteket is kell tartani, ahol talán az orvos a gyermekápolásról s a tanító a gyermeknevelésről beszélhetne népiesen, de azért szakszerűséggel. Sőt irni is kellene erről a témáról ismételten a mi katolikus lapjainkban, akár a műveltebb osztályoknak, akár a népnek vannak azok szánya. Úgy látom, hogy ez a téma ritkán kerül itt szóba. Irjanak róla minél többet azok akik arra hivatvák, akik szakképzettséggel és tapasztalattal bírnak.

Igen ajánlom, hogy a családi nevelés gondolatát vigyék át a gyakorlati életbe. Én azt hiszem, hogy az a tanító, aki a gyermeknevelés iránt a szülői házban is érdeklődik, aki a szülőknek jó és okos tanácsot és útbaigazítást tud adni, az nyeri meg igazában a szülőknek bizalmát, szeretetét és tiszteletét s az fog majd mint igazi jellemnevelő, iskolában is iskolán kívül működni.

A gyermeki hibásságok.

Irta: Mézes János.

Akik az abnormis gyermekek lélektanával foglalkoznak, gyakran találják a normális gyermek cselekedeteiben is olyan megnyilvánulásokat, melyek kellő bírálat hiányában abnormitásnak minősíthetők. Az élet gyakran mutatja, hogy annak is minősítik. Ez a helytelen felfogás aztán könnyen végzetessé válhatik arra a szerenésetlen gyermekekre, mely áldozatává lett.

Legtöbb esetben nem veszélyes, mert hiszen a fejlődő értelem, erősbbödo akarat és masok helyes megfigyelése már belülről megjavítják az ilyen gyermeket és eltüntetik mindama hibásságokat, melyek kiszögélő feltűnőségükkel alkalmasak voltak arra,

hogy a gyermek egyéb jó tulajdonságaival szemben is ellenszenvet támasszon a hozzá nem, vagy csak keveset érték szemében.

A gyermeki hibásságok felismerése és helyes útra terelése a modern pedagógia egyik legfontosabb feladata.

A normális fogalmát az abnormistól teljesen elválasztani nem lehet. Majdnem elérhetetlen probléma. Könnyebb valakire azt rábizonyítani, hogy abnormális, mint hogy normális.

Az értelmi élet normatívumait azonban meg lehet határozni.

«A levegőt nem érezzük addig, míg nem mozog, vagy nem bűzös, — mondja Ranschburg dr. — a szívünket sem tudjuk addig, míg baj nincs vele. Ez a két hasonlat erősen alkalmazható a normalitás és abnormitás fogalmára».

Vannak esetek, hogy valakiről rögtön megállapíthatjuk azt a bizonyos 5-ik kerekét. Viszont előfordul, hogy az abnormitás számtalan tünete dacára érezzük, hogy a vizsgálatunk tárgyát képező egyénben az élet normatívumait is meghatározhatjuk. Ezek a tünetek a gyermeki hibásságok.

Előfordulnak az érzelem, értelem, figyelem és akarat körében.

A gyermeknyafog, nyügös, anyás, dühös, földhöz vágja magát. Ezek helytelen nevelési eljárások következményei.

Vannak feltűnő irigy, másokat bosszantani szerető gyermekek.

Némelyiknél a rombolási ösztön nyilvánul meg szokatlan mértékben.

Mások feltűnően hazudozók.

Ismét mások az állatokat kinnözzák előszeretettel. Ez sem mindig feltétlen veszedelem. Egy kitépett bogárszárny, vagy egy felboncolt béka még nem jelent egy veszedelembé menő emberi életet.

Felfűjni ezeket a hibásságokat nem szabad. De arra vigyázni kell, hogy ne allandósuljanak!

A szülő és a nevelő szeretetteljes munkássága odairányuljon, hogy a gyermek ezeket a hibáit észrevétlenül vetkőzze le. Nem is kell kellő körültekintés mellett mindig megtudnia, hogy milyen helytelenül cselekedett.

Amennyire kívánatos úgy a nevelésnél, mint az oktatásnál, hogy a gyermek legyen az egész eljárásunk központja, ép annyira nem szükséges, sőt elítélendő volna az, hogy eljárásaink alkalmazásában ezt a gyermek lépten-nyomon észre is venné.

A helyes nevelési eljárások alkalmazásánál a gyermeknek soha sem kellene éreznie, hogy őt most figyelik, ellenőrzik, majdnem kirakatba helyezik. Ameddig a gyermek jóra való hajlandóságát a környezete által nyújtott helyes példával fel nem ébresztettük, minden egyéb igyekezetünk hiába való.

Még a rend sem lehet a gyermek nevelésében cél, csak eszköz. Különösen a játékoknál. (A mai iskolák nagy részében túlhajtott «rendre való szoktatás» nem egyéb, mint a legszerencsétlenebbül kifizűzött cél, mely végeredményében a gyermekek előtt gyűlöletessé és unottá válik s amely rendessé 3%-át sem teszi.)

Néha a gyermeknek későbbben kezd fejlődni, a beszédje is. Bizonyos infantilizmusban maradt.

Ez sem mindig abnormitás. Csak akkor válhatik azzá, ha allandósulni hagyják, ha továbbra is sajnálkozással, sirással, «központosítással» nevelik.

A tanítónak ezeket a hibásságokat fel kell ismerie és felvilágosítania a hozzá nem értéket.

A korábban felsorolt hibásságoknál említettük, hogy azok helytelen nevelési eljárások következményei. Ezt újra ismételnünk kell.

Ha a gyermek nyafog, nyügös, dühös vagy földhöz vágja magát, ne törődünk vele. Ne korholjuk vagy csútsuk szép szóval, mert akkor az érdeklődésünk középpontjában érzi magát. Hagyjuk magára. Nem sokszor kell ezt az eljárásunkat megismételnünk és többé nem lesz rá szükség. Sokszor jön ilyen kis renitens az iskolába is. Ültesse a tanító valahova le és hagyja nyugodtan és sehogyse törődjék vele, míg nem «jelentkezik». Akkor aztán rendben lesz minden.

A rombolási és allatkinzási ösztönöket soha sem szabad vasszigorral elfojtanunk, hanem szelid, nyugodt és mindenképp a legészrevehetetlenebb eljárással megelőznünk azok ismétlődését.

E pontnál kénytelenek vagyunk kitérni egy lényeges dologra, amely talán visszatetszést is fog szűlni némely kartársam felfogásában.

Ez volna a tanulságok levonása.

Ez az eljárás e sorok írója szerint teljesen idejét múlt ósrégi pedagógiai maradvány. Értelme egyáltalán nincsen. Az egész világ irodalmi színvonalon álló gyermekirodalma mellőzi már és az ifjúsági lapok szerkesztői előre figyelmeztetik munkatársaikat, hogy írásaikból minden «tanulság» hiányozzék. Amit nem azért írtak, hogy szórakoztatva, mulattatva, észrevétlen neveljen, hanem azért, hogy a végén legyen valami definíció és három perc múlva elfelejthető tanulság, arra kár volt időt pocsékolni és még nagyobb kár megvenni.

Nevelési eljárásunk se örökös tanulságból, parancsoló vagy intő mondatokból álljon, mikor nem csak ilyen hibás, de bármilyen gyermekkel állunk szemben, hanem magából a mindennapi élet ezer változatú cselekedetéből, annak millió megnyilatkozásából.

Az élet, a való élet, a cselekvő élet! Ez legyen a modern tanítás alapeszméje. Soha se kívánjunk a gyermektől olyat, mit magunk meg nem cselekszünk, mert akkor a mi nevelésünk nem az igazságon alapszik, hanem képmutatáson.

Aki a fűben heverészik, ne küldje fiát dolgozni; aki a kocsmában ül, ne mutassa gyermekének a diplomát; aki kigúnyolja a könyvet, ne várja, hogy utódai megszeressék.

Ha azt akarom, hogy gyermekem megjavuljon, javuljak meg előbb magam. S ha az a célom, hogy az életet megismerje, akkor annak igazi ábrázatát mutassam neki.

Mert jaj annak, ki gyermekének akar hazudni, az saját verébe hint mérget, mely öltőbb, mint a legveszesebb kígyómérás.

És százszorosan jaj az utódoknak, kiket hazug élet fogant, nevelt és táplált, mert azok nem hibásak lesznek már, hanem igazi fogyatékosok testben és lélekben.

A katolikus tanító-egyesületekhez.

A Győregyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegylet október 12-én tartott közgyűlésén tárgyalta Kath. Tanítóegyesületek Orsz. Szövetségének alapszabálytervezetét. Azokon bizonyos módosításokat hoz javaslatba. Az egyhangúlag hozott határozatunkat azon

tiszteletteljes kéressel közlöm egész terjedelmében, hogy azt a kath. tarsegyesületek is szíveskedjenek magukéva tenni közgyűléseiken.

Az általunk elfogadott módosítások komoly, megfontolt munka eredményei. Erős, életrevaló szervezet akarunk a Kath. Tanító Egyletek Orsz. Szövetségében létrehozni, mely méltó legyen a kath. neveléstudományhoz, méltó annak munkasíjához.

Ezért kívánjuk az alább következő módosítások keresztülvitelét s ezért kérjük tarsegyesületeinket is hasonló határozathozatalra.

Győr, 1911. okt. 22-én. *Öveges Kálmán*, c. elnök.

A Kath. Tanítóegyesületek Orsz. Szövetsége alapszabálytervezetere vonatkozó határozat

(A Győregyházmegyei R. K. Tanítóegyesület 1. e. okt. 12-én tartott évi közgyűlése által egyhangúlag határozottan emeltetett.)

Nepnevelésünknek számtalan baja van. Az iskolák túlszűfolttsága, tanszerhiány, tankönyvzavar, mulasztás, egészségügyi tarthatatlanság akasztja meg a munkát. Anyagi küzdelem, nyomor a tanító életérzetét, idealizmusát egyaránt pusztítja. Súlyos baj a társadalom nemtörődomsége, a kulturintézők teltség.

A szabádkörműves irányzat a felekezeti tanítót másodrendű kulturmunkásnak nyilvánítja s e felfogást az 1907. XXVII. törvényekké ugyiszólván törvényesnek ismeri el, amikor a felekezeti tanítónak mostohábban mér.

20-30 tagú tanítóegyesületek hiába küzdenek e bajok ellen. Ezek, tízezrek szavának kell elhangzania, hogy sikert remélhessünk. Ezért kell a Katholikus Tanítóegylet Országos Szövetsége. De midőn a katolikus tanítóság országos szervezetté tömörül, ezt csakis azon feltétellel teszi, hogy magának a tanítóságnak megfelelő egyesületi szabadságot és a szövetség ügyeinek intézése körül kellő befolyást kíván biztosítani.

Ezért a Győregyházmegyei Római Katolikus Tanítóegyesület közgyűlése kimondja és határozattal emeli a következőket:

A Győregyházmegyei Római Katolikus Tanítóegyesület a szövetséget úgy tanügyi, mint anyagi és társadalmi célok érdekében, de különösen a hitvallásos iskola megvédése szempontjából, feltétlenül szükségesnek tartja.

Az egyházat képviselő nagyméltóságú püspöki karnak felügyelő és irányító jogát tisztelettel elismerve és szem előtt tartva, egyúttal a katolikus tanítóságnak is kellő befolyást biztosítandó, az alapszabálytervezetben a következő módosításokat tartja szükségesnek:

I. A 2. §-ig kezdődjék: "A szövetség célja: a nagyméltóságú püspökkar és a katolikus tanítóság között közvetítő szerv gyanánt szolgálni: a katolikus tanítóság egységét képviselni stb. . . érvényesíteni. (Azáltal, hogy a tervezet e pontjának utolsó mondata előre kerül, három sor az elejéből fölüllegesse válik; az abban foglaltakat a közvetítő szerv fogalma ugyis kifejezi.)

II. A c/ pont így hangozzék: Három évenként képviseleti alapon nagygyűlést tart; a nagyméltóságú püspökkartól a katolikus tanítók egyetemességéhez szakzerű véleményezés végett utalt kérdéseket a kongresszus elé terjeszti és annak határozatait a nagyméltóságú püspökkar elé juttatja.

III. A 4. §-ban: «az év június végéig» helyett «a polgári év végéig» teendő, amennyiben júniusban a körök még nem tudnak elszámolni.

IV. A 8. §-ban eddigi fogalmazás szerint elnök utalványozási joga korlátlan. Megállapítandó, hogy utólagos jóváhagyás reményében mily összegig utalványozhat.

V. A 18. §-hoz pótlás: Oly esetekben, midőn az országos bizottságnak legalább 50 tagja kéri, rendkívüli nagygyűlést hívandó egybe.

Azonkívül öt évben helyett három évben irandó.

VI. A 20. §-ban «25 tag és minden további 50 tag után» helyett «minden megkezdett 50 fizető tag irandó.

VII. A 21. §. a), b), c), d) pontja után pótlás:

A szöv. orsz. bizottságának akár választott, akár hivatalos tagja nem lehet az, aki a szövetségben képviselt tanítóegyesületek egyikének sem fizető tagja.

Ugyanez áll a 31. §-ra nézve is a K. T. Tanácsról.

VIII. A VII. 25-30. §-a az orsz. bizottság gyűléseiről szól. Meghatározza a gyűlés rendjét, a tárgyalások menetét, az indítványozás jogát. Ez a fejezet akként egészíttessék ki, hogy az orsz. bizottságnak, mint a magyar kath. tanítóság képviselőiből álló közegnek, ne csak tárgyalási jogot biztosítson, hanem a határozathozatal jogát is világosan kiemelje és a hozott határozatoknak kellő súlyt is biztosítson.

A K. T. Tanács nem lehet fölöttese, hanem csak közvetítője az orsz. bizottságnak.

IX. A 25. §-ban «a tanács határozatából . . . egybeszók közé» vagy az orsz. bizottság 50 tagjának kiváságára» teendő.

X. Mivel az orsz. bizottság egybegyűlt tagjait valami hirtelen fölvetődő és sürgősnek, fontosnak bizonyuló dolog is foglalkoztathatja: továbbá mivel kath. tanítóegyesületeink képviselői feltétlen bizalmat érdemelnek, a 28. §-ból kihagyandó ez:

«a jóváhagyott tárgysorozatban foglalt tételek fölött.»

XI. A 36. §-ban az eddig is 7000-nél több tagú ker. szoc. tanító számának megfelelőleg, több tagból álló ügyvezető bizottság állapíttassék meg.

Végül kéri a kath. tanítóság, hogy mivel a Kath. Tan. Tanácsban kevés a tényleges néptanító, nagyobb számú tanítótág bevétele alapszabályszerűleg biztosítsák, a Tanács tagjai számának felemelésével is.

Az egyhangúlag elfogadott módosítások közlésére a közgyűlés a kath. tanítóság országos organumát, a «Népnevelőt» kéri meg.

Egyúttal felkéri hazánk többi kath. tanítóegyesületeit, hogy a siker érdekében e módosításokat szintén elfogadni és betervezni kegyeskedjenek.

Öveges Kálmán, egyl. elnök.

SZEMLE.

Hajza Barkóczy ellen, mert keresztény és magyar. Már a sokból is sok az a szeretetlenségből fakadó hajza, amit a középiskolai tanáregyesület ügynevezett liberális tanár urai *Barkóczy* Sándor báró, a kultuszminiszterium középiskolai ügyosztályát vezető miniszteri tanácsos ellen folytatnak. Mozgalmuk tervszerű, forrása nyilvánvaló gyűlölet a keresztény szellemű nemzeti neveléssel szemben, célja jogosulttá tenni ismét a középiskolai státusban azt a pajtáskodó rendszert, amikor egyes mondva csinált

pedagógiai nagyságok, nagyképűsködő reformálók, külföldön uraságoktól levetett eszméket és gondolatokat hozzánk importáló «tudósok» kívülről történő befolyására neveznek ki tanárt, igazgatót avagy főigazgatót. Középségekünk belső életének lelkiismeretes munkájában jeleskedő tanárok borzadva látják azt a tülekedést, amit a felszínes munka fentvázolt vezérei évek óta üznek Barkóczy S. miniszteri tanácsos ellen. Nem szeretik őt, gyűlölik azért, mert olyan katolikus, aki templomba is jár, és ott imádkozik és hitének kegyeivel benső meggyőződésből él. Nem szeretik, gyűlölik őt, mert a szigorú és lelkiismeretes hivatalnok mérlegére teszi a középségek tanári értékét, mielőtt őt a nevelés és oktatás szabadságával felruháztatná, mielőtt az újabb nemzedéknek nemzeti irányú nevelését kinevezés által lelkiismeretere bízta. Ez nem tetszik a «diktátor» uraknak: az igazi, benső, tartalmas, lelkiismeretes magyar nemzeti középségek nevelés munkája. — Azért öntsön erőt, bátorságot a kultuszminiszterium V-ik ügyosztályát vezető tanácsos lelkébe a sok méltatlan támadással szemben az a felemelő tudat, hogy nemzetének kulturális fejlődéséért szenved és tőr. A magyar nemzet minden igazi fia valláskülönbség nélkül csak hálás elismeréssel köszöni őt hasznos munkásságában.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A Tanítók Évkönyvéről.

Írta: Öveges Kálmán.

Mikor a legutolsó Kath. Tanügyi Tanács ülésén részt vettem, több kollégám, de saját magam is interpelláltam Wohlmutht Ernőt, a *Tanítók Évkönyve* érdemes szerkesztőjét, hogy még nem jelent meg az Évkönyv? Nem is gondoltam akkor arra az örvendetes körülményre, hogy ni-ni! már nehezen várjuk ezt a könyvet? Oly nehezen, hogy még interpellálunk is miatta? Hát ez valóban örvendetes dolog. S ha ezt jóleső érzéssel konstatalem, mint a *Tanítók Évkönyve* nek barátja, mily öröm lehet ez az Évkönyv apjának, szerkesztőjének, aki igazán oly ügyesen, oly körültekintéssel szerkeszti már négy év óta, hogy a tanítók megszerettek, nehezen várják. Bizonyára ez a legszebb jutalma fáradozásának. Lehet is! Melyik apa ne tekintene büszkén fejlődő gyermekére? S ki veheti ezt neki rossz néven? A *Tanítók Évkönyve* pedig fejlődik, izmosodik. Oly gazdag és változatos tartalommal még egy évben sem jelent meg, mint az 1911/12-diki évfolyam. A naptári és hivatalos rész mindazt adja, ami a kath. tanító-ságot érdekli. Természetes, hogy legértékesebb része a könyvnek az irodalmi rész. Tizenhat magvas cikk keretében oly szellemi kincsét talál az olvasó, amely bármely előkelő sajtóorgánumnak becsületére válnék. Már maga az *Előszó* is elüt a sablonos előszóktól. Röviden, világosan szól a szerkesztő az olvasóhoz, különösen a tanító-sághoz. Konstatalem, hogy egy év lefolyása alatt mekkora lendület észlelhető a tanítói irodalomban. Majd a tanító-sághoz fordul ezzel

az intelligenciával: «Tanító! ne felejtse el élni; vagyis: ismerd meg hivatásodat, hogy élni tanítással a népet, élni emberhez méltó életet... lelki életet!»

Szebben nem igen jellemezhetnénk a tanító hivatását.

A *Tanító tekintélyéről* Göröcsöni Dénes a tőle megszokott elevenséggel, őszinteséggel ír. Nagy szó ez, kérem: a mai világban őszintének lenni. Pláne olyan kényes kérdésről, mint amilyenről Göröcsöni ír. Mikor végigolvastam valamennyi cikket, újra csak visszatértem Göröcsöni cikkére és újra elolvastam és azt mondtam újra, amit először mondtam: *igaza van. Hogy a tanítónak, tanítóknak -ha függetlenségükkel okosan élni tudnának, soha sem volna vagy lehetne okuk tekintélyük gyér volta vagy megfoghatósága miatt panaszkodni.* Igaza van, hogy: «Nincs hazánkban még egy társadalmi osztály vagy foglalkozási ág, mely amikor együttesen szerepel, olyan hajlongós, olyan alázatos, olyan hízlekedőnek mutatkozik, mint közoktatásunk munkásai. Abban is igaza van, hogy még ma is találkoznak tekintélyes férfiak, akiknek nem tetszik, hogy a katolikus tanítók ujságjai és gyűlései most már végre-valahára nem csupán a felsőbbbbségek magasztalásával és fogcsikorgatva túrt keserves állapotok dícséretével foglalkoznak». Igaza van abban is... de minek folytassam?! Tessék elolvasni, megszívlelni fönt és lent... aztán e szerint cselekedni. Nem vallja kárát sem a felsőbbbbség, sem a tanító-ság. Köszönet Göröcsöni úrnak e cikkért!

Modernizmus és pedagógia címmel Andor György dr. mélyen járó cikkben mutatja ki, hogy a modernizmusnak mily káros, romboló hatása van a pedagógia terén. A modernizmus a tekintély elvét demokratizálja s ezáltal megdönti. Pedig a nevelés a tekintélyen épült föl. A modernizmus a *jellemképzést* lehetetlenné teszi. A katolikus jelszavakat hangoztató és a katolikus mezben fellépő modernizmus sem jut más következményekre a pedagógia terén, mint a liberálizmus és a szociáldemokrácia. Tanulságos, megszívlelni való a cikknek minden sora, mondata.

Kármán Mór Laikus Moráljáról Dudek János dr. ír. Kimutatja Kármán csalafintaságát, amelylyel egy csapásra két legyet akart agyoncsapni az «őreg pedagógus», amikor a Paedagógiai Társaságban indítványt nyújtott be az iránt, hogy tűzzék napirendre a magyar közoktatás-ügy szervezetének kérdését. Kimutatja az író, hogy Kármán nem akart mást elérni az indítványával, mint amit a tanítók szabadegyesülete révén a néptanítók közt terjesztenek. Isten-tagadás, a kereszténység tamadása volt ez a cél. A másik cél már anyagi: a zsidóság kezére játszani az egyházi vagyont. Ez pedig jó üzlet lenne, t. i. rájuk nézve. Igen helyesen cselekedett dr. Dudek, amikor cikkében lerántotta a leplet az aknamunkáról és — munkásról.

Dr. *Giesswein Sándor Carlyle Tamás keresztény szocialpolitikájáról* ír. Aki élvezte már *Giesswein* előadásait vagy iratait a szocializmusról, az tudja csak igazán megérteni azt a megbecsülést, melyet ez a tudósunk a külföldön is kivívott faradhatlan munkásságával s mely tudományával. Alapos tudás, szelíd látókör jellemzik beszédeit, cikkeit, nagyobb munkáit egyaránt. Ezért közkedvelt szónok és író ő. Gondolkozásra, megfigyelésre, összehasonlításra készíti hallgatóit, olvasóit. *Carlyle Tamás szocialpolitikájáról* írt cikke is csupa szorgos tanulmányozásnak, sok tapasztalatnak az eredménye. Egy nemes ambícióval telített életet tár elénk küzdelmével, tanulságaival együtt. Megbecsülhetetlen eszméket nyújt a tanítóságnak, mint a szociális eszmék harcósainak.

A leánykereskedés ellen cím alatt özv. *Bathory Nandorne* nyújt értékes, tanulságos dolgokat. A népnevelés katonáit, a tanítóságot nem hagyhatja közömbösen ez a szegényfoltja hazánknak. Mert hat tudvalevő dolog, hogy a nyomorult eladott lelkek legnagyobb része hazánkból kerül a külföldre. *Bathoryné* fúrge tollal sürgeti az orvoslást. Főlebbentí a fátolyt a leánykereskedők üzelméről. Nagy szolgálatot tesz ezzel a társadalom minden osztályának.

Dr. *Jehlicska Ferenc* tollából *Cél és eszköz* című cikk röviden, velősen a kapillaritásról szól. Példákkal teszi világossá állításait. Nemcsak tanít, hanem szórakoztat is. Társadalombölcseleti értekezés és mégis mulattató. Sokat mond ez, azért én nem is szólok többet.

Pöttyö Ferenc a földrajzi oktatásnál követendő irányado szempontokról ír az *Életnek* címmel. A gyakorlati tanító megfigyelésén alapuló cikket olvassa el minden tanító és a földrajz tanításánál alkalmazza az abban felsorolt elveket, ambar iskolai viszonyaink miatt sok nehézséggel átközi megvalósításuk.

A *figyelem-ről* dr. *Mihályfi Ákos* ír. Olvassa el minden tanító figyelemmel, aztán vizsgálja meg önmagát, hogy megvan-e benne és előadásában mindaz a kellék, ami a figyelem fenntartásához szükséges. Sokunknál talán rosszul üt ki a vizsgálat, de bizonyaratudatára jövünk annak, hogy miért tudtuk eddig növendékeink figyelmét lekötöni. Ez pedig már nagy haladás. Hiszem is, hogy e rövid, de világos cikknek lesz eredménye.

Dreisziger Ferenc *A rajzolás az oktatás szolgálatában* című cikkében ismét bizonyosságot adta annak, hogy ő ezermestere a tanításnak. Most, mikor az elemi iskolai rajzolásról oly sok szó esik, annyi cikk íródik és mégis tapogatózunk e téren, — jó szolgálatot tesz cikkével. Nemely dologban azonban túllő a célon. Nem mintha lehetetlent, a gyermek fejlettségét meghaladót kívanna, hanem mert az idő kevés. De nem baj ez. Kiki ideje szerint használja ki a lehetőt.

Horváth E. János a *Helyesírás tanításáról* ír.

Csupa praktikus dolog, éppen ezért értékes Minden tanító hasznát veheti. Vegye is.

Kupa Dömötör Fr. W. Foerster: Iskola és jellem című munkájából több fejezetet ad sikerült fordításban. Nem szükséges erről bővebben írnom. A jeles német pedagógiai író minden sora aranyat ér s aki átülteti azokat nyelvünkre, hálás munkát végez.

Grentner Antal III—IV. osztályos gyermekdalait jól használhatjuk az elemi iskolákban; 22 éneket, dalt ad harmóniumkísérettel. Valóghatunk bennük minden alkalomra.

Ujítás a könyvben a *Lakodalmi köszöntőversek* című fejezet. Nem is rossz ujítás. A verseket *Szepessy László* ismert költő írta. Bevezetést *Stréicher József* írt hozzá. Mi is helyeseljük az előszó-íróval, hogy a Szent-István-Társulat e téren is igyekszik pótolni a hiányt. Jó munkát végez igazán. A versek gördülékenyek, a nép gyermekei által könnyen megtanulhatók.

Krónikás ismerteti a *Szent-István-Társulatot*, annak működését. Adatokkal szolgál arra nézve, mit tett ez a Társulat fennállása óta a kath. iranyú jó művek terjesztésével, megfelelő iskolai könyvek kiadásával stb.

Legutolsó — helyre nézve — *Németh Gyula* plebanos munkája: *Magyarzatok a kiskatekizmus*hoz. A gyermekek nyelvén, eszűkhöz mérve oktatja a kis gyermekeket vallásunk igazságaira. Igazán életet, lelket visz be a hittanórára, aki így tudja világossá tenni a hitigazságokat. A hitoktatók és a hitoktatással foglalkozó filialisbeli tanítók rendkívül nagy hasznát veszik. De haszonnal olvashatják a szülők is, mert okulhatnak belőle, hogy miképen lehet és kell a gyermekeket bevezetni szent vallásunk titkaiba.

Hosszúra nyúlt ismertetésem nem fejezhetném be méltóbban, minthogy a Szent-István-Társulatnak igaz köszönetet mondok azért, hogy a katolikus tanítóságnak ily tartalmas, minden ízében értékes könyvet ajándékozott.

Tanítótársaimnak pedig azt mondom: olvassátok, tanulmányozzatok és becsüljétek meg a *Tanítók Évkönyvét*, mert ez igaz barátotok, hűséges kalauzotok.

Erzsébet királyné emlékünnepere kartársaink figyelmét felhívjuk *Györffy János* *Iskolai ünnepélyek* című művének V. füzetére, mely *A kegyelet ünnepei* címet viseli és ára 24 fillér. A Szent-István-Társulat kiadása.

HIREK.

Vaszary Kolos biboros hercegprímás jubileuma. A magyar kath. tanítóság hódoló tisztelettel ünnepelte ez évben Vaszary Kolos biboros hercegprímás Öfömagassága születésének 80-ik évfordulóját. Lapunk ünnepi száma írta le a lélekemelő ünnepség részletét és a Kath. Tanügyi Tanács hódoló feliratban juttatta a biboros főpap elé a magyar kath. népoktatás